

Pan dr Dietmar Woidke
Koordynator niemiecko-polskiej współpracy
Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Modernizacja Odry grozi zniszczeniem unikalnego krajobrazu rzeczno-terenowego wzdłuż granicy polsko-niemieckiej i zwiększeniem zagrożenia powodziowego

Szanowny Panie dr Woidke,

jako obywatelki i obywatele Niemiec i Polski z największym niepokojem śledzimy projekty modernizacyjne na Odrze. Zwracamy się dziś do Pana jako do koordynatora z ramienia rządu federalnego Niemiec ds. współpracy polsko-niemieckiej.

Odra jest swobodnie płynącą, niespiętrzoną rzeką przebiegającą wzdłuż granicy polsko-niemieckiej. Bogactwo gatunkowe i urok krajobrazu rzeczno-terenowego wynikają z faktu, że Odra i jej tereny zalewowe są w dużej mierze naturalne. W Dolinie Dolnej Odry znajduje się jedyny w Niemczech Park Narodowy położony na terenach zalewowych, a po obu stronach Odry rozciągają się liczne europejskie obszary chronione Natura 2000.

Ten krajobraz rzeczny jest szczególnie zagrożony, ponieważ Odra ma zostać przekształcona w międzynarodową drogę wodną. Republika Federalna Niemiec ponosi za to współodpowiedzialność, gdyż rozbudowa Odry planowana jest na podstawie polsko-niemieckiej umowy o drogach wodnych z dnia 27 kwietnia 2015 r. Modernizacja jest uzasadniona tym, że należy zagwarantować wystarczającą głębokość żeglugi dla floty łodołamaczy. Ta docelowa dostępność toru wodnego o głębokości 1,80 m jest jednak konieczna tylko dla statków śródlądowych, ale nie dla zapewnienia żeglugi łodołamaczy. Ponadto, istnieją alternatywne sposoby łodołamania.

Dlatego też obawiamy się, że ochrona przeciwpowodziowa służy jedynie jako pretekst do modernizacji Odry granicznej i kanału Klucz-Ustowo (Klützer Querfahrt) jako dróg wodnych. Konsekwencje modernizacji Odry byłyby poważne:

1. Działania modernizacyjne naruszają europejskie prawo ochrony środowiska i przyrody.
2. Modernizacja zwiększyłaby zagrożenie powodziowe dla regionu Kotliny Freienwaldzkiej (Oderbruch) w Brandenburgii.
3. Modernizacja doprowadziłaby do gwałtownego spadku retencji wody w krajobrazie i zwiększyłaby ryzyko wystąpienia suszy, co miałoby negatywny wpływ na użytkowanie gruntów i spowodowałoby szkody w ekosystemach zależnych od wód gruntowych.

Również Ministerstwo Środowiska Brandenburgii w oświadczeniu z 2019 r. ostrzegło przed modernizacją Odry ze względu na rosnące zagrożenie powodziowe. Już w 2014 roku Federalny Instytut Budownictwa Wodnego (Bundesanstalt für Wasserbau) stwierdził, że wszystkie warianty modernizacji podnoszą poziom wody w przypadku powodzi. Jest to szczególnie widoczne w Hohenwutzen przy poziomie wody wyższym o 12 cm - a więc dokładnie w miejscu, w którym podczas powodzi na Odrze w 1997 r. z wielkim trudem udało się utrzymać wał i tym samym uchronić Kotlinę Freienwaldzką (Oderbruch) przed zalaniem.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie (Polska) w marcu 2020 roku zatwierdziła działania modernizacyjne mimo braku modelowania wpływu na środowisko. Konsultacje społeczne w ramach transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko były możliwe jedynie w ograniczonym zakresie.

W związku z tym mamy do Pana jako koordynatora współpracy niemiecko-polskiej z ramienia rządu federalnego następującą prośbę:

- Prosimy o podjęcie starań, aby ten projekt, który opiera się na nierzeczowych przesłankach, został przekształcony w prawdziwy projekt ochrony przeciwpowodziowej, zgodny z prawem UE.
- Prosimy o opowiedzenie się za tym, żeby niezależni eksperci przeprowadzili badania na temat najskuteczniejszych sposobów lodołamania na Odrze granicznej.
- Prosimy o poinformowanie opinii publicznej, jak oceniają Państwo zwiększone zagrożenie powodziowe w związku z modernizacją Odry granicznej i jakie działania zapobiegawcze podejmie Brandenburgia.
- Prosimy o poinformowanie nas, jakie środki zostały podjęte przez Republikę Federalną Niemiec w celu spełnienia wymogów dyrektywy OOS w ramach umowy z Rzeczpospolitą Polską o transgranicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Z poważaniem